

Sözlük Kullanmaya Yönelik Araştırmaların Eğilimleri: Betimsel Bir İçerik Analizi

 ASLI MADEN ^a

Geliş Tarihi: 12.02.2020 | Kabul Tarihi: 29.10.2020

Öz: Bu araştırmada, sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Ulakbim-UVT, Asos İndeks, Türk Eğitim İndeksi (tei) gibi ve ISI (Web of Science), ERIC, Google Akademik gibi veri tabanları ile Ulusal Tez Merkezi anahtar sözcükler ile taranmıştır. Tarama sonucunda ulaşılan araştırmalar; türüne, yılına, konusuna, yazar sayısına, araştırma yöntem ve desenlerine, örnekleme, veri toplama aracına ve veri analiz yöntemine göre sınıflama formu kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, sözlük kullanmaya dair 2019 yılına kadar 57'si makale 10'u lisansüstü tez olmak üzere toplam 67 bilimsel araştırmanın yapıldığı, konuyla ilgili en fazla yayının 2015 ve 2018 yıllarında yayınlandığı tespit edilmiştir. İncelenen araştırmaların daha çok okul sözlüklerini konu edindiği, nitel araştırma desenlerine göre yürütüldüğü ve verilerin toplanmasında doküman analizi, form ve anketin; analiz sürecinde ise içerik analizi ile frekans, t test ve anova istatistiklerinin kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, alışkanlık, kullanma, eğilim, içerik analizi.

^a Giresun Üniversitesi, Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi
asmaden25@gmail.com

Tendencies of Researches Related to Dictionary Use: A Descriptive Content Analysis

Abstract: In this study, it is aimed to determine the tendencies of the researches related to dictionary use. For this purpose, according to the keywords, databases such as Ulakbim-UVT, Asos Index, Turkish Education Index (tei) and ISI (Web of Science), ERIC, Google Scholar and National Thesis Center have been scanned. The researches reached were analyzed using the classification form according to the type, year, subject, number of authors, research methods and design, sampling, data collection tool and data analysis method. As a result of the research, it has been determined that a total of 67 scientific kinds of research, 57 of which are articles and 10 are postgraduate theses, have been carried out until 2019, and the most publications on the subject were published in 2015 and 2018. It has been observed that the investigated studies mostly focused on school dictionaries and carried out according to qualitative research patterns. It was revealed that document analysis, form and survey were used in data collection, and content analysis and frequency, t-test and ANOVA statistics were used in the analysis process.

Keywords: Dictionary, habit, use, tendency, content analysis.

Giriş

İnsanın kendini ifade edebilmesi ve ifade edileni kavrayabilmesi için o dile ait yeterli sözcüğü bilmesi ve tanınması gerekir. Anlamı bilinmeyen veya yeni karşılaşılan sözcükler için başvurulacak kaynaklar ise sözlüklerdir. Sözlük bir dile ait anlamı bilinmeyen sözcükler için başvuru olan temel bir kaynaktır. Bu kaynak sözcüklerin anlamıyla birlikte köken, tür, söz dizimi, yazım ve sesletim bilgisine dair kullanıcıya bilgiler sunar. “Anlamı bilinmeyen ve/veya kullanıldığı bağlam yardımıyla çözülemeyen sözlerin sözlük yardımıyla kavranması, öğrencilerin anlamlar dünyasını zenginleştirir.” (Karadağ, 2011: 195). Dolayısıyla sözlük dil öğrenirken ve iletişim kurarken kullanılması gereken önemli bir başucu kaynağıdır.

Sözlük için Türkçe Sözlük’te (2005: 1806) “Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser” karşılığı verilmektedir. Aksan’a (2007: 77) göre sözlük “bir dilin (ya da birden çok dilin) söz varlığını, söyleyiş biçimleriyle, yazımlarıyla veren, bağımsız biçimbirimleri temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz öğeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir söz varlığı kitabıdır”. İlhan’a (2009: 535) göre ise sözlük “Bir veya birden fazla dilin kelimelerinin bütünü veya bir bölümünü, genel amaçlı veya özel amaçlı olarak içeren, anlam, açıklama ve örnekleriyle ortaya koyan ve daha çok alfabetik olarak düzenlenmiş eserlerin genel adıdır.” Akalın (2010: 268) ise sözlük kavramı ile ilgili olarak “bir dilin bütün veya belli bir dönemdeki sözcüklerini yazılışları, türleri, söylenişleri, temel ve yan anlamları, kullanım özellikleri bakımından açıklayan, edebi metinlerden seçilen cümlelerle örneklendiren, alıntı sözcüklerin hangi dilden geçtiğini bildiren başvuru kaynağı” şeklinde bir tanımlama yapmaktadır.

Sözlükler bir dile ait söz varlığını edinmenin ve sözcük dağarcığını geliştirmenin en önemli yöntemi ve aracıdır. Bu nedenle okul çağından itibaren bu kaynağın etkin biçimde kulla-

numu ve alışkanlık olarak kazandırılmasına çalışılmalıdır. “Okul çağından itibaren çocuğa, okuduğunu ve dinlediğini anlayabilmesi, duygu ve düşüncelerini konuşarak ve yazarak anlatırken sözcüklerin doğru anlamda ve yerli yerinde kullanılabilmesi için yegâne başvuru kaynağının sözlük olduğu öğretilmelidir. Sözlük kullanma becerisi, öğrenciye okul yaşamından sonra da yararlanabileceği bir hayat boyu öğrenme alışkanlığı olarak yerleşik hâlde kazandırılmalıdır.” (Maden ve Durukan, 2019: 1569). Nitekim araştırma sonuçları öğrencilerin anlamını bilmedikleri bir sözcükle karşılaştığında çoğunlukla sözlüğe başvurduklarını göstermektedir (Yaman, 2010; Melanlıoğlu, 2013). Bu nedenle sözlük kullanma becerisi ve alışkanlığı temel eğitim çağında öğrencilere kazandırılmalıdır. Sözlük kullanma becerisine başta dil öğretimi olmakla birlikte tüm derslerde özen gösterilmesi gerekir. Zira sözlükler sadece dilin kullanımında değil hayata dair diğer konularda da öğrencilerin ihtiyaç duyacağı kaynaklardır.

Sözlük kullanma beceri ve alışkanlığının kazandırılmasında okulda yapılan etkinlikler, öğretmenin rehberliği ve okul dışındaki deneyimler önemlidir. Ancak bu süreçte sözlüğün doğru tanıtılması, öğrencilerin gereksinimlerine uygun sözlüklerin hazırlanması ve kullanılması, öğrencilerin sözlüğe karşı tutum, davranış, alışkanlık ve görüşlerinin belirlenmesi, teknoloji ile birlikte gelişen sözlük türlerinin ve kullanımının incelenmesi, ders materyalleri ile okul sözlüklerinin uyumu gibi konulara da dikkat edilmelidir. Çünkü öğrenciye sözlük kullanma becerisini kazandırabilmek ve hayat boyu devam edebilmesini sağlamak ancak yukarıdaki hususları dikkate alan bir eğitim süreciyle sağlanabilir. Dolayısıyla öğrencinin ilgi ve gereksinimlerini dikkate almayan bir şekilde becerinin kazandırılmasına çalışılması bu kaynağa öğrencilerin olumsuz tutum geliştirmesine sebep olacaktır.

Türkçe sözlüklerin kullanımına dair alan yazında birçok araştırmaya rastlanmaktadır (Arslan ve Coşkun, 2016; Baskın, 2017; Boz ve Demirtaş, 2011; Budak, 2000; Can ve Deniz, 2016;

Dağtaş, 2014; Elbir ve Yıldız, 2013; Erdem, 2017; İbe Akcan, 2015; Kaplan ve Yıldız, 2018; Maden ve Maden, 2018; Melanlıoğlu, 2013; Özbay ve Melanlıoğlu, 2013 gibi). Ancak sözlük kullanımına dair araştırmaları bir bütünlük içerisinde değerlendiren ve eğilimlerini ortaya koyan bir çalışmanın bulunmadığı görülmektedir. Sözlük kullanmaya yönelik araştırmaları belirleyip farklı açılardan özelliklerini ortaya koyan bir araştırma ile ulaşılabilecek sonuçların sözlük kullanma alışkanlığının kazandırılmasında ve sözlük hazırlamada dikkate alınacak unsurları ortaya koymada faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu gerekçelerle çalışmada, sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır: Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların türüne göre dağılımı nasıldır?
2. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların konularına göre dağılımı nasıldır?
4. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yazar sayısına göre dağılımı nasıldır?
5. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların araştırma yöntemi ve desenlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların örneklem düzeyine göre dağılımı nasıldır?
7. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
8. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmada sosyal bilimler alanında kullanılan ve nitel

araştırmalarda sıklıkla yararlanılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, “belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir” (Büyüköztürk ve diğ. 2013: 250). Diğer bir deyişle içerik analizi, bir alanda yapılmış olan alan yazını / literatürü incelemeye ve değerlendirmeye yardımcı olur. Çalık ve Sözbilir (2014: 34) içerik analiz çalışmalarını üçe ayırır: meta-analiz, meta sentez (tematik içerik analizi) ve betimsel içerik analizi. Bu araştırma, sözlük kullanmaya yönelik araştırmaların eğilimlerini belirlemeyi amaçladığından betimsel içerik analizine uygun bir süreç içermektedir. Çalık ve Sözbilir’e göre de betimsel içerik analizi çalışmaları, bir konu üzerinde yapılan araştırmaların eğilimlerinin tanımlanmasına ve değerlendirilmesine dayanır.

Veri Kaynağı

Bu araştırmanın veri kaynağını, Türkçe sözlük kullanımına yönelik yayımlanmış makale ve hazırlanmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Sözlükçülük ve sözlük bilimi üzerine birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak Boz’a (2016) göre Türkiye’de sözlük bilimi alanı henüz emekleme evresindedir. Bu yüzden araştırmada, dergi ve tarih aralığı yerine 2019 yılına kadar Türkçe sözlük kullanımını konu alarak yayımlanmış makale ve tezlerin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda anahtar ifadeler belirlenmiş, 2018 yılı ve öncesinde yapılmış çalışmalar taranmıştır.

Makale türündeki araştırmalar için Ulakbim-UVT, Asos İndeks, Türk Eğitim İndeksi (*tei*) gibi ulusal veri tabanları ve ISI (Web of Science), ERIC, Google Akademik gibi uluslararası veri tabanları ile arama motorları; lisansüstü tezler için Ulusal Tez Merkezi uzman görüşü alınarak belirlenen “sözlük kullanma; sözlük kullanma tutumu, alışkanlığı, becerisi, Türkçe / dil eğitiminde sözlük, okul sözlüğü” anahtar sözcükleri ile taranmış ve elde edilen bilimsel araştırmaların elektronik dosyaları edinilmiştir. Tarama sürecinde sözlükbilim (kullanıma dair içeriğe sahip olanlar hariç) ve eser tanıtımına dair çalışmalar kapsam

dışında tutulmuştur. Sözcük öğrenme sürecinde bir başvuru kaynağı olarak sözlüklerden etkin biçimde yararlanmayı, kullanmayı konu alan bununla ilgili tutum, alışkanlık, beceri ve materyal geliştirmeyi hedefleyen araştırmalar kapsama alınmıştır. Sözlük kullanma ile ilgili ulaşılan makale ve tezler toplanıp bir havuz oluşturulmuştur. Belirlenen anahtar sözcükler ile yapılan taramalar sonucunda veri havuzunda 67 bilimsel araştırma yer almıştır.

Veri Toplama Aracı

Sözlük kullanmaya yönelik araştırmaların değerlendirilmesinde yayın sınıflama formu kullanılmıştır. Form hazırlanırken alan yazındaki daha önce geliştirilmiş olan sınıflama formlarından (Sözbilir ve Kutu, 2008) yararlanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın amacına uygun olarak bir taslak form hazırlanmıştır. Taslak hâldeki *Sözlük Kullanma ile İlgili Araştırmaları Sınıflama Formunun geçerliliği* için alan eğitimi uzmanlarının (n=2) görüşleri alınmıştır. Taslak form seçkisiz olarak seçilen 2 makale ve tez üzerinde bir ön uygulamaya tabi tutulmuştur. Pilot uygulama sonrası formun güvenilirliğini test etmek için değerlendirmeciler (n=2) arasındaki tutarlılığa (görüş birliği + görüş ayrılığı) bakılmıştır. Değerlendirmeciler arasındaki uyumsuzluklara göre formun eksik ve zayıf yanları belirlenmiştir. Formun uygulamasında dair değerlendirmecilerin görüşü de alınarak gerekli görülen yerler değiştirilmiştir (Araştırma sorusu kısmı çıkartılmıştır). Forma son biçimi verilmiştir. Formun uygulama hâli veri kaynağının adı, türü, yazar sayısı, hazırlandığı yıl, konusu, yöntemi, örnekleme, veri toplama araçları ve veri analizi olmak üzere dokuz bölümden oluşmuştur.

Verilerin Analizi

Veriler içerik analizi yönteminin aşamalarına uygun olarak değerlendirilmiştir. İçerik analizi elde edilen verilerin kodlanması, sınıflanması ve tanımlanması aşamaları izlenerek gerçekleşir (Glesne, 2012). İçerik analizinde “temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği

bir biçimde organize ederek yorumlamaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 27). Bu doğrultuda, analiz sürecinde her bir veri kaynağı (makale ve tezler) türüne, yılına, konusuna, yazar sayısına, araştırma yöntemine, örnekleme, veri toplama araçlarına ve analiz yöntemlerine göre incelenerek sınıflandırılmıştır. Veriler SPSS 16.0 programı kullanılarak kodlanmıştır. İlk aşamada veri kaynağının künyesine (adı, türü, yazarı/yazarları, yayımlandığı yıl, vb.) ilişkin veri girişi yapılmış daha sonra konusu, yöntemi, örneklem, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri tespit edilmiştir. Bu aşamalar izlenirken bazı çalışmalarda yöntem, veri toplama araçları ve analiz yöntemleri ile ilgili yeterli bilginin olmadığı görülmüştür. Bu konu hakkında alan uzmanlarının görüşüne başvurulmuştur. SPSS'e kodlanan veriler betimsel analiz tekniklerinden frekans kullanılarak yorumlanmıştır.

Bulgular

Sözlük kullanma ile ilgili 67 farklı bilimsel araştırmanın analizine dair sayısallaştırılmış sonuçlar 8 alt probleme göre incelenmiştir. Analize ilişkin sonuçlar aşağıda tablolar hâlinde gösterilmiştir:

Türleri

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların türlerine ilişkin dağılım Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların türlerine ilişkin bulgular

Tür	f
Makale	57
Yüksek lisans tezi	9
Doktora tezi	1
Toplam	67

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların türe göre dağılımı incelendiğinde, 57 makalenin ve 10 lisansüstü tezin bulunduğu görülmektedir. Lisansüstü tezlerin ise 1'inin doktora diğer 9'unun ise yüksek lisans düzeyinde hazırlanmış olduğu tespit

edilmiştir. Bu bulgu, sözlük kullanma ile ilgili araştırmalarının çoğunluğunun makale türünde yapıldığını göstermektedir.

Yılları

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yayımlanma yıllarına ilişkin dağılım Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yıllara dağılımına ilişkin bulgular

		<i>Makale</i>	<i>Tez</i>
<i>Yıl</i>	<i>Toplam</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
1999	2	1	1
2000	1	1	0
2001	1	1	0
2004	1	0	1
2006	1	1	0
2007	2	1	1
2009	7	7	0
2010	2	1	1
2011	5	4	1
2012	2	1	1
2013	6	6	0
2014	4	4	0
2015	9	7	2
2016	7	6	1
2017	8	8	0
2018	9	8	1
Toplam	67	57	10

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, ilk araştırmanın 1999 yılına tarihlendiği görülmektedir. 1999 yılında hem bir makale hem de bir tezin yayımlandığı belirlenmiştir. Dolayısıyla sözlük kullanımına

ilişkin en eski araştırma olarak 1 makale ve teze ulaşılabilmektedir. Bunlarla birlikte en fazla araştırmanın 2015 ve 2018 (f=9) yılında yapıldığı, bunu 2017 (f=8), 2009 ve 2016 (f=7) yıllarının izlediği anlaşılmaktadır. Bulgulara göre 2013 (f=6) yılından sonra sözlük kullanımına dair araştırmalarda bir artışın olduğu söylenebilir.

Konu Alanları

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların konularına ilişkin dağılım Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların konu dağılımına ilişkin bulgular

Konu		<i>Makale</i>	<i>Tez</i>
	<i>Toplam</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Yabancılara Türkçe öğretimi (YTÖ)'nde sözlük kullanımı	6	5	1
YTÖ sözlük geliştirme	2	1	1
YTÖ sözlük kullanmaya yönelik tutum ve alışkanlık	2	2	0
Sözlük kullanmaya yönelik eğilim, tutum ve davranışlar	9	7	2
Sözlük kullanma alışkanlığı	7	7	0
Sözlük kullanımı (Önem, Fayda, Etki, İhtiyacı Karşılama)	12	2	0
Sözlük kullanmaya yönelik metafor ve görüş	2	2	0
Okul sözlükleri (İnceleme, Ölçüt, Geliştirme, İhtiyacı Karşılama)	17	12	5
Elektronik-Çevrimçi Sözlükler (Eğilim, Alışkanlık, Görüş)	6	6	0
Görsel Sözlükler	4	3	1
Toplam	67	57	10

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların konulara göre da-

ğılımı incelendiğinde, her iki türde en fazla çalışmanın okul sözlükleri (f=17) üzerine yapıldığı görülmektedir. Bunu sözlük kullanmanın (f=12) önemi, faydaları, etkileri ve ihtiyaca cevap verme açısından sözlük incelemesini konu alan çalışmalar izlemektedir. Sözlük kullanmaya yönelik eğilim, tutum ve davranışları (f=9), sözlük kullanma alışkanlığını (f=7), elektronik-çevrimiçi sözlükleri (f=6), yabancılara Türkçe öğretiminde sözlük kullanımını (f=6) ve görsel sözlükleri (f=4) konu alan çalışmalar da önde gelmektedir. Tabloya göre yabancılara Türkçe öğretimine yönelik sözlük geliştirme ve metafor çalışmalarının sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Sözlük kullanmaya yönelik araştırmaların konu dağılımından hareketle yapılan çalışmalarda okul çağındaki uygulamaların ve kullanılan sözlüklerin önemsendiği, teknolojik dönüşümle hayatımıza giren elektronik kaynakların kullanımına dikkat çekildiği ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de sözlük kullanma konusu üzerinde durulduğu söylenebilir. Konu dağılımı birlikte değerlendirildiğinde sözlük kullanmaya dair araştırmalarda okul sözlüklerine ve sözlük kullanma becerisine (önemi, etkisi, alışkanlığı ve tutum yönüyle) yönelik bir eğilimin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yazar Sayıları

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yazar sayılarına ilişkin dağılım Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yazar sayılarına ilişkin bulgular

		<i>Makale</i>	<i>Tez</i>
<i>Yazar Sayısı</i>	<i>Toplam</i>	<i>f</i>	<i>f</i>
Tek Yazarlı	47	37	10
İki Yazarlı	19	19	0
Üç Yazarlı	1	1	0
Dört ve fazlası	67	57	10

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmalarının yazar sayıları incelendiğinde, tek yazarlı çalışmaların çoğunlukta olduğu, tezler

hariç tutulduğunda da durumun değişmediği görülmektedir. Bulgulara göre makalelerin sadece 1'inin 3 yazarlı olduğu, 19'unun ise iki yazarlı olarak hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Araştırma Yöntemleri

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yöntemlerine ilişkin dağılım Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların yöntemlerine ilişkin bulgular

			<i>Makale</i>	<i>Tez</i>	
Araştırma Yöntemi		Desen	Toplam	<i>f</i>	<i>f</i>
Nicel	Deneysel	<i>Yarı Deneysel</i>	1	0	1
	Deneysel Olmayan	<i>Betimsel Tarama</i>	12	9	3
		<i>Ölçek Geliştirme</i>	1	1	0
		Ara Toplam	14	0	
Nitel		<i>Olgubilim</i>	9	9	0
		<i>Doküman İncelemesi</i>	25	19	6
		<i>Metafor</i>	1	1	0
		Ara Toplam	34	0	
Alan yazın Derleme			17	17	0
Karma		Karma	1	1	0
Toplam			67	57	10

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmalar yöntem açısından değerlendirildiğinde, araştırmacıların en çok nitel araştırma desenlerinde ($f=34$) çalışmalarını oluşturduğu görülmektedir. Bu çalışmaların çoğunun doküman incelemesi ($f=25$) tekniğiyle yapıldığı, yine olgubilim / fenomenoloji ($f=9$) ve metafor analizi içeren makalelerin de bulunduğu belirlenmiştir. Nicel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmaların ise, çoğunluğunun tarama deseninde olduğu, ayrıca sözlük kullanmayla ilgili deneysel ve ölçek geliştirmeye dönük birer araştırmanın da bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlarla birlikte sözlük kullanmaya dair alan yazın derlemesi ($f=17$) içeren kuramsal inceleme ve değerlen-

dirme içeren çalışma sayısının diğerlerine göre az olmaması dikkat çekmektedir. Yine makalelerin en fazla doküman inceleme deseninde olduğu, bunu alan yazın derleme ve betimsel tarama çalışmalarının takip ettiği; tezlerde ise en fazla doküman incelemenin daha sonra ise betimsel tarama deseninin tercih edildiği anlaşılmaktadır. Sözlük kullanmaya dair araştırmaların yöntemlerine ilişkin bulgulardan hareketle, konuyla ilgili araştırmacılar da sözlük kullanmaya dair hem kuramsal hem de uygulamaya yönelik bir bakış açısının hâkim olduğu söylenebilir. Ancak betimsel tarama, olgubilim ve doküman incelemesine dair çalışmalarının deneysel çalışmalardan fazla oluşu durum tespitine yönelik bir eğilim olduğunu da ortaya koymaktadır.

Örneklem Özellikleri

Veri kaynağındaki araştırmaların önemli bir kısmı (f=40) doküman incelemesi ve alan yazın derlemesine yöneliktir. Bu nedenle örneklem düzeyi tespit edilirken bu araştırmalar doküman olarak sunulmuştur. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların örneklem özelliklerine ilişkin dağılım Tablo 6 ve 7'de gösterilmiştir:

Tablo 6. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların örneklem düzeyine ilişkin bulgular

Düzyey	İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim	Yabancı Öğrenci	Üniversite	Öğretmen Adayı	Öğretmen	Öğrenci + Öğretmen	Öğretmen + Aday	Doküman	Toplam
f	1	6	2	4	4	2	3	2	1	42	67

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların örneklem düzeyleri incelendiğinde, 6 çalışmada ortaokul öğrencilerinin ve Türkçe öğretmenlerinin ayrıca 4 çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin ve üniversite öğrencilerinin, bunlarla birlikte öğretmen adaylarının (f=3), lise (f=2) ve ilkokul öğrencilerinin (f=1) de

örnekleme yer aldığı görülmektedir. Tabloya göre en fazla ortaokul öğrencileri ve Türkçe öğretmenleri düzeyinde araştırma yapıldığı anlaşılmaktadır. Doküman incelemesine dayalı çalışmalardan önemli bir kısmının okul sözlüklerini (f=17) konu alması, alan yazın derlemesine dayalı çalışmalarda da okul sözlüklerinden ve kullanılacak sözlük türlerinden bahsedilmesi örneklem olarak ilköğretim ve ortaöğretim düzeyine dair bir eğilimin olduğunu göstermektedir.

Sözlük kullanmaya yönelik araştırmaların örneklem büyüklüğüne dair bilgiler aşağıda Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların örneklem büyüklüğüne ilişkin bulgular

Örneklem Büyüklüğü	<i>Makale</i>	<i>Tez</i>
	<i>f</i>	<i>f</i>
1-20 arası	3	0
21-50 arası	5	0
51-100 arası	3	2
101-200 arası	5	1
201-500 arası	3	0
Diğer/Belirtilmemiş	38	7
Toplam	57	10

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların büyük bir kısmında (f=45) örneklem olarak dokümanlar alınmış veya alan yazın incelenmiştir. Kullanıcılardan örneklem seçimi yapılanlarda ise; makalelerde en fazla 21-50 ve 101-200 arası, tezlerde ise 51-100 arası örneklem büyüklüğü daha çok tercih edilmiştir. Bunların dışındaki diğer araştırmalarda ise en fazla 21-50 (f=5) ile 101-200 (f=5) arası örneklem belirlenmiştir. 1-20, 51-100 ve 201-500 arası örnekleme sahip olan çalışmalar (f=3) da bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların veri toplama araçlarına ilişkin dağılım Tablo 8’de gösterilmiştir:

Tablo 8. Sözlük kullanma ile ilgili çalışmaların veri toplama araçlarına ilişkin bulgular

Veri Toplama Aracı	Makale	Tez
	<i>f</i>	<i>f</i>
Anket	7	1
Ölçek	3	1
Görüşme Formu	9	0
Birden Fazla (Ölçek + Anket + Form)	2	1
Test	0	1
Doküman	36	6
Toplam	57	10

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmalar veri toplama araçlarına göre değerlendirildiğinde, çalışmalarda en fazla form ($f=9$) ve anketlerin ($f=7$) kullanıldığı görülmektedir. Ölçek ($f=3$) kullanılan ve birden fazla araç ($f=2$) ile veri toplayan çalışmalarda bulunmaktadır. Tezlerde anket, ölçek, test ve birden fazla araç birer çalışmada kullanılmıştır. Bunlarla birlikte 36 makalede ve 6 tezde doküman aracılığıyla veriler toplanmıştır.

Veri Analiz Yöntemleri

Veri analiz yöntemlerine dair veriler gösterilirken araştırmalarda birden fazla analiz yöntemine başvurulduğundan her bir analiz yöntemine ilişkin frekans değeri tabloda gösterilmiştir. Dolayısıyla veri analizine dair frekans değerleri, veri kaynağındaki araştırmaları değil kullanılan veri analiz yöntemlerini ifade etmektedir. Veri analiz yöntemlerine ilişkin dağılım Tablo 9'da gösterilmiştir:

Tablo 9. Sözlük kullanma ile ilgili çalışmaların veri analiz yöntemlerine ilişkin bulgular

Veri Analiz Yöntemleri			Makale	Tez
			<i>f</i>	<i>f</i>
Nicel	Betimsel	Frekans/yüzde	6	1
		Ortalama/Standart Sapma	1	0
	Kestirimsel	Non-parametrik testler	1	1
		Faktör Analizi	1	0
		t test	7	3
		Anova	7	2
		Korelasyon	1	0
		Ki-kare	0	1
	Ara Toplam		24	8
Nitel	Nitel	İçerik Analizi	30	6
		Betimsel Analiz	3	0
		Metafor Analizi	1	0
		Ara Toplam	34	6
Diğer / Belirtilmemiş			17	0

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmalarda başvurulan veri analiz yöntemleri incelendiğinde, hem makale hem de tezlerde en fazla nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizinin kullanıldığı görülmektedir. Nicel veri analiz yöntemlerinden makalelerde sırasıyla yüzde / frekans ($f=6$), t test ve Anova ($f=7$), ayrıca ortalama / standart sapma, Mann Whitney U, Kruskall Wallis H testi gibi non-parametrik testler, faktör ve korelasyon analizleri kullanılmıştır. Tezlerde ise t test ($f=3$), Anova ($f=2$) ve non-parametrik gibi testler kullanılmıştır. Bunların dışında metafor analizi ve betimsel analiz ($f=3$) içeren araştırmalar da bulunmaktadır. Veri analiz yöntemlerine dair bulgulardan hareketle, sözlük kullanmaya yönelik araştırmalarda okul sözlüklerinin incelenmesi ve ihtiyacı karşılama durumunun analizi,

kullanıcılarla yapılan görüşmelerin çözümlenmesinde ağırlıklı olarak nitel analiz tekniklerine başvurulduğu söylenebilir. Ancak sözlük kullanmaya yönelik tutum, alışkanlık, etki ve metafor analizi gibi çalışmalarda ise nicel analiz tekniklerine ihtiyaç duyulduğu da anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Sözlük kullanma ile ilgili araştırmaların eğilimlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkçe sözlük kullanmaya dair 2019 yılına kadar 57'si makale 10'u tez türünde olmak üzere toplam 67 bilimsel araştırmanın yayınlandığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili ilk yayına 1999 yılında rastlandığı ve bu yıl 1 makale ve 1 tezin hazırlanmış olduğu görülmüştür. Sözlük kullanmaya dair en fazla yayının 2015 ve 2018 yıllarında yapılmış olduğu, 2013 yılından sonra bu konudaki çalışmalarda bir artışın gözlemlendiği de belirlenmiştir. Aynı şekilde Biçer'in (2017) yabancılara Türkçe öğretimine dair çalışmasında da 2012 yılından sonra araştırma sayısında bir artışın olduğunun tespiti, ayrıca Varışoğlu ve diğerlerinin (2013) Türkçe eğitimi ile araştırmalara dair eğilimleri inceleyen çalışmasında da 2010'dan sonra bu artışın gözlenmesi ulaşılan sonuçları desteklemektedir. Konuyla ilgili araştırmaların çoğunluğunun tek yazarlığı olduğu da ulaşılan sonuçlar arasındadır. Saban ve diğerlerinin (2010), Akaydın ve Çeçen (2015), Biçer'in (2017) ve Varışoğlu ve diğerlerinin (2013) araştırmalarında da tek yazarlı çalışmaların çoğunlukta olması bu sonuçla örtüşmektedir.

Sözlük kullanmaya dair en fazla okul sözlükleri konusunda çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Bunu sözlük kullanmanın önemi, faydaları, etkisi ve ihtiyaca cevap verme konuları izlemektedir. Ayrıca sözlük kullanmaya yönelik tutum, alışkanlık, elektronik-çevrimiçi sözlükler, görsel sözlük ve yabancılara Türkçe öğretiminde sözlük kullanımı konularının da sözlük kullanmaya dair araştırmalarda tercih edildiği gözlenmiştir. Bu sonuç sözlük kullanmaya dair araştırmalarda; eğitim sürecinde sözlük kullanımının ciddiyetle üzerinde durulduğunu, ancak

günümüz yaşam koşullarının bir gereği olan elektronik sözlüklere ve küreselleşmenin bir gereği olan yabancıların Türkçe sözlük kullanımına dair sınırlı bir ilginin söz konusu olduğunu göstermektedir. Akaydın ve Çeçen (2015) tarafından okuma ile ilgili makalelere dair içerik analizinde tutum ve alışkanlık konularının ilk sıralarda yer alması sözlük kullanmaya yönelik araştırmalardaki konu eğilimi ile aynı doğrultudadır. Elektronik sözlük konusunun az tercih edilmesi ile Dağtaş'ın (2014) bu konuda yeterli çalışmanın bulunmadığına dair tespiti de örtüşmektedir. Biçer'in (2017) araştırmasında da yabancılarla Türkçe öğretiminde dil öğrenme materyali hazırlama konusunun daha çok tercih edilmesi de ulaşılan sonuçlarla aynı doğrultudadır. Yine Okur ve Dağtaş'ın (2014) sözcük öğretimi ile ilgili araştırmalara dair içerik analizi sonucunda, Türkçenin temel eserlerinden yararlanarak ders kitapları ile sözlüklerin hazırlanması önerisi de okul sözlüklerinin incelenmesine dair konu dağılımını açıklamaktadır.

Sözlük kullanma ile ilgili makale ve tezlerin çoğu nitel araştırma desenlerine göre yürütülmüştür. Bu çalışmalarda nitel araştırma yöntemlerinden en fazla doküman incelemesinin tercih edildiği, daha sonra olgubilimin (fenomenoloji) geldiği görülmüştür. Bu sonuçlar Varışoğlu ve diğerlerinin (2013) Türkçe eğitimi ile ilgili araştırmaların eğilimlerine dair çalışmasının sonuçları ile örtüşmemektedir. Varışoğlu ve diğerlerinin araştırmasında daha çok nicel çalışmaların fazla olduğu tespit edilmiştir. Yine Arık ve Türkmen (2009) ve Ekiz'in (2009) de nitel araştırma yönteminin zaman alma ve doğal ortamda bulunma gibi sınırlılıklardan dolayı az tercih edildiğini belirtmektedir. Bu durum sözlük kullanma konusunda nitel çalışma yapan araştırmaların daha fazla gayret sarf ettiği şeklinde açıklanabilir. Ancak Biçer'in (2017) yabancılarla Türkçe öğretimi ile ilgili araştırmalara dair içerik analizinin sonucunda daha çok nitel araştırmalarının yapıldığının tespit edilmesi bu sonuçları destekler niteliktedir. Nicel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmalarda ise çoğunlukla betimsel tarama tercih edilmiştir.

Akaydın ve Çeçen'in (2015), Varışoğlu ve diğerlerinin (2013), Karadağ'ın (2010), Yalçın ve diğerlerinin (2009) araştırmalarında da tarama yönteminin daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Sözlük kullanmaya yönelik alan yazın derlemeye yönelik araştırmalarda yapılmıştır. Dönmez ve Gündoğdu'nun (2016) ve Erdem'in (2011) yaptığı içerik analizleri sonucunda da çalışmaların belirli bir kısmının alan yazın derlemeye yönelik oluşu bu sonucu desteklemektedir. Bu sonuç sözlük kullanmaya dair hem kuramsal hem de uygulamaya yönelik bir bakış açısının var olduğunu ancak durum tespitine yönelik eğilimin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Sözlük kullanmaya dair araştırmalarda örneklem olarak çoğunlukla ortaokul düzeyi ve Türkçe öğretmenleri tercih edilmiştir. Doküman incelemesi çalışmalarında ise daha çok okul sözlükleri konu edildiği daha sonra ilköğretim ve ortaöğretim döneminin örneklem olarak tercih edildiği söylenebilir. Ancak ortaöğretim düzeyinin çok tercih edilmemesi ile Can ve Deniz'in (2016) ve Erdem'in (2017) çalışmalarında sundukları bu düzeye yönelik fazla çalışmanın olmaması gerekçesi örtüşmektedir. Bu araştırmalardan kullanıcılardan örneklem seçimi yapan makalelerde en fazla 21-50 ve 101-200 kişi, tezlerde ise 51-100 kişi büyüklüğünde örneklem alınmıştır. Gökteş ve arkadaşları (2012) da eğitim araştırmalarında daha çok 31-100 arası örneklemin tercih edildiğini tespit etmiştir.

Sözlük kullanmaya dair makale ve tezlerin çoğunda veriler doküman analizi ile toplanmıştır. Ayrıca kullanıcılardan veri toplanırken en fazla form ve anketlerin tercih edildiği de ulaşılan sonuçlar arasındadır. Form, anket ve ölçeklerin veri toplama aracı olarak tercih edildiğini ortaya koyan ve bu sonucu destekleyen çeşitli araştırmalara alan yazından ulaşılabilmektedir. (Gökteş ve diğ., 2012; Erdoğan ve diğ., 2009; Ozan ve Köse, 2014; Varışoğlu ve diğ., 2013). Nitel verilerin analizinde ise daha çok içerik analizine, nicel verilerin analizinde ise sırasıyla frekans / yüzde, ortalama / standart sapma, t test, Anova istatistiklerine başvurulduğu görülmüştür. Şimşek ve diğerlerinin

(2009) ayrıca Yalçın ve diğerlerinin (2009) araştırmalarında da frekans ve yüzde tekniklerinin kullanımının tercih edildiği ortaya konmuştur. Bu sonuç, sözlük kullanmaya yönelik araştırmalarda okul sözlüklerinin incelenmesi ve kullanıcı görüşlerinin czmlenmesi için ağırlıklı olarak nitel analiz tekniklerine başvurulduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak sözlük kullanmaya dair 2019 yılına kadar 57'si makale 10'u lisansüstü tez türünde 67 bilimsel araştırmanın yapıldığı, konuyla ilgili ilk yayına 1999 yılında rastlandığı, en fazla yayının 2015 ve 2018 yıllarında yapılmış olduğu ve 2013 yılından sonra bu konudaki calışmalarda bir artışın yaşandığı tespit edilmiştir. İncelenen araştırmalarla ilgili olarak daha cok okul sözlüklerinin konu edildiği, nitel araştırma desenlerine göre yürütüldüğü, ilköğretim, ortaöğretim ve öğretmenlerin örneklem olarak seçildiği, verilerin doküman analizi, form ve anketlerle toplandığı ve bu verilerin analizinde içerik analizi ile frekans, t test ve anova istatistiklerinin kullanıldığı araştırmanın diğer önemli sonuçları arasındadır.

Araştırma sonuçlarından hareketle; okul sözlüklerinin yanında kullanıcı tercihleri, elektronik sözlüklerin kullanımına dair farklılık ve sonuçları, yabancıların kullanacağı sözlüklerin özelliklerini konu edinen ve sözlük kullanımını uygulamalı olarak inceleyen deneysel desenleri tercih eden calışmalar yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Akalın, ř. H. (2010). Sözlüğün Tarihi. *Türk Dili ve Edebiyat Dergisi*, 699, 268-279.
- Akaydın, ř. ve Cen, M. A. (2015). Okuma becerisi ile ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40 (178), 183-198.
- Aksan, D. (2007). Her Yönüyle Dil, Ana Cizgileriyle Dilbilim. Ankara: TDK Yay.
- Arık, R. S. ve Türkmen, M. (2009). *Eğitim bilimleri alanında yayımlanan bilimsel dergilerde yer alan makalelerin incelenmesi*. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Canakkale Onsekiz Mart

Üniversitesi.

- Aslan E. ve Coşkun O. (2016). Yabancılara Türkçe öğretiminde oyun yazılımları ile sözcük öğretimi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (3), 221-236.
- Baskın, S. (2017). 5. sınıf öğrencilerinin sözlük ihtiyacı ve ortaokul sözlükleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21 (3), 765-789.
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 236-247.
- Boz, E. ve Demirtaş, A.A. (2011). Türkçe öğretmenlerinin okul sözlüğü kullanma konusundaki tutum ve davranışları. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 3, 65-134.
- Boz, Erdoğan (2006). Duyuru ve davet metni. III. *Uluslararası sözlükbilimi sempozyumu bildiri özetleri kitabı*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi
<https://sozluksempozyumu.ogu.edu.tr/Storage/SozlukSempozyumu/Uploads/bildiri.pdf> adresinden 20.06.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Budak, Y. (2000). Sözcük öğretimi ve sözlüğün işlevi. *Dil Dergisi*, 92,19-26.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, A. ve Deniz, E. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin sözlüklere yönelik tutumları. *Millî Eğitim Dergisi*, 210, 320-336.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Dağtaş, A. (2014). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin elektronik sözlüklere yönelik görüşleri. *The Journal of Academic Social Science*, 2 (7), 542-555
- Dönmez, B. ve Gündoğdu, K. (2016). 2000-2016 yılları arasında Türkçe öğretim programları alanında yayımlanan makale ve tezlerin ana-

- lizi. *Uluslararası TEKE Dergisi*, 5(4), 2109-2125.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elbir, B. ve Yıldız, H. (2013). Türkçe öğretiminde sözlük kullanımı ve sözlükçülük. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6 (11), 249-268.
- Erdem, D. (2011). Türkiye’de 2005–2006 yılları arasında yayımlanan eğitim bilimleri dergilerindeki makalelerin bazı özellikler açısından incelenmesi: betimsel bir analiz. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 2 (1), 140-147.
- Erdem, C. (2017). Lise öğrencilerinin sözcük kazanımında sözlük kullanım eğilimlerinin etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi GEFAD*, 37 (1), 119–150.
- Erdoğan, M., Marcinkowski, T. ve Ok, A. (2009). Content analysis of selected features of K-8 environmental education research studies in Turkey, 1997-2007. *Environmental Education Research*, 15 (5), 525-548.
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev. Ed: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M. ve Sözbilir, M. (2012). Türkiye’deki eğitim araştırmalarında eğilimler: Bir içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 177- 199.
- İbe Akcan, P. (2015). Sözcük-kullanımbilimsel bilgi kaynağı olarak google: Basılı ve elektronik sözlüklerle karşılaştırmalı bir inceleme. 2. Uluslararası Sözlükbilim Sempozyumu, 3-4 Kasım 2015, İstanbul Üniversitesi.
- İlhan, N. (2009). Sözlük Hazırlama İlkeleri, Çeşitleri ve Özellikleri. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4 (4), 534-554.
- Kaplan, T. ve Yıldız, F. (2018). Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin elektronik sözlük kullanımına yönelik görüşleri. *ulakbilge*, 6 (20), 101-112.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araş-

- tırma modelleri: Nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (1), 49-71.
- Karadağ, Ö. (2011). İlköğretim Türkçe sözlüklerinin hazırlanmasında temel ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları TÜBAR*, XXX, 193-207.
- Maden, A. ve Durukan, E. (2019). Ortaokul öğrencilerine yönelik elektronik görsel sözlük geliştirme: tasarım tabanlı bir araştırma. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 14 (4), 1565-1600.
- Maden, S. ve Maden, A. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının elektronik sözlük ve yazım kılavuzu kullanma alışkanlıkları. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 377-396.
- Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokul öğrencilerinin sözlük kullanma alışkanlıkları: nitel bir araştırma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2 (2), 266-284.
- Okur, A. ve Dağtaş, A. (2014). Ortaokula yönelik kelime öğretimi çalışmalarları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (4), 66-84.
- Ozan, C. ve Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların sözlük kullanma becerileri üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 13-23.
- Saban, A., Koçbeker Eid, B. N., Saban, A., Alan, S., Doğru, S. ve diğ. (2010). Eğitimbilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (30), 125-142.
- Sözbilir, M. ve Kutu, H. (2008). Development and current status of science education research in Turkey. *Essays in Education*, [Special Edition], 1-22.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Uysal, Ö., Kobak, K., Berk, C., Kılıçer, T. ve Çiğdem, H. (2009). İkininli yıllarda Türkiye'deki eğitim teknolojisi araştırmalarında gözlenen eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 115-120.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırma-

larında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (3), 1767-1781.

Yalçın, N., Bilican, S., Kezer, F. ve Yalçın, Ö. (2009). *Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi dergisinde yayımlanan makalelerin niteliği: İçerik analizi*. The First International Congress Educational Research Proceedings Book, 1-3 Mayıs 2009, <http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/488.pdf> adresinden erişildi.

Yaman, H. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sözlük kullanma alışkanlıkları üzerine bir değerlendirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, XXVII, 735- 751.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.